

“A Cuba la cultura és molt important”

És, potser, la darrera diva. I una de les ballarines de més prestigi del segle XX. Alicia Alonso, “prima ballerina absoluta” i directora del Ballet Nacional de Cuba, és, tota ella, dansa. Coreògrafa, també, i mestra de diverses generacions de ballarins, ha sabut impregnar d'estil propi la rigorosa recreació dels clàssics. Fins i tot ara, que li costa caminar, fa ballar el seu cos per dins.

RITA GIL

“Fem xerrades educatives a centres escolars, a les fàbriques, als pobles. On hi ha un grapat de persones, allà anem nosaltres.”

Recorda els seus primers passos de ball?

—Crec que ja ballava abans d'haver nascut. Diuen que encara no havia començat a parlar i ja feia moviments que m'inventava. De fet, ho expresso tot amb el ball.

—I com va arribar el ballet?

—Vaig començar en una societat privada, la Pro-Arte Musical, on feien classes de ballet, de guitarra i de teatre. M'hi van apuntar quan te-

nia nou anys. El professor de ballet era Nikolai Iavorski, un rus que havia vingut a Cuba en el cos de ball d'una companyia d'òpera i s'hi havia quedat.

—Quins van ser els seus mestres?

—Els meus? Bé, primer, aquest rus de Kíev, que en realitat era un cosac. Després, quan em vaig traslladar als Estats Units, hi va haver Alexandra Fedórova i un italià, Zanfretta. Van ser bàsics, al principi. Però durant tota la meva carrera he estudiat

sempre amb qualsevol professor que he vist que era bo. He anat aprenent de tots, de tots els que he pogut, tots els que trobava que podien brillar.

—D'on surt l'aventura de crear una companyia de dansa pròpia?

—Aquesta idea l'havíem tinguda sempre perquè aleshores Cuba no tenia companyia professional de ballet i si volies dedicar-te a la dansa havies de marxar de l'illa. Tan bon punt vaig tenir una mica d'ànim i de diners guardats vam començar l'escola i la companyia per a ballarins professionals. Les classes no eren només de ballet, sinó d'altres aspectes que un ballarí també necessita, com ara música, història de l'art...

—I va arribar la revolució. Com va afectar la companyia?

—Va ser meravellós perquè ja no podíem aguantar l'escola. Era privada i les despeses, molt grans. Donàvem moltes beques perquè no volíem deixar perdre cap talent i, encara que jo ballava fora i portava diners, ja no podíem més. El primer que ens va demanar la revolució va ser què ens calia per crear una escola nacional. I la vam fer. L'estat ens va oferir tot el que necessitàvem: ens va oferir un teatre, tallers, una orquestra. Tot.

—Des d'aleshores, la companyia ha continuat...

—Li'n diré el secret: treball, treball i treball. A més, és clar, de comptar amb molt bon equip. I de mantenir l'ensenyament. De fet, és molt important que s'hagin anat obrint més escoles, auspiciades per l'estat, a tota l'illa. Estem constantment a la recerca de nous talents. Mira que l'illa és petita, però hi ha tal quantitat d'alumnes que no els puc comptar.

—És una característica del seu ballet, que s'ha mantingut: a més dels espectacles, l'escola.

—Exactament. I realitzem una feina molt d'aquí, com són les xerrades que fem. Ballem, demostrarem classes i al mateix temps parlem, i expressem, expliquem per què aquell moviment, per què aquell ball, d'on

RAFA GIL

"Mentre veig com algú balla, tots els meus músculs ballen. Es mouen com per un reflex condicionat."

ve, com es forma un ballarí, etcètera. Fem xerrades educatives a centres escolars, a les fàbriques, als pobles. On hi ha un grapat de persones, allà anem nosaltres. Ballem molt a l'illa. A més, a l'Havana tenim el tercer museu de la dansa del món. La cultura, a Cuba, és molt important.

—Els ballarins de l'actual companyia provenen de les seves escoles?

—Sí. Són vuit anys d'estudis i, és clar, han de començar de petits. Cal pensar que la dansa és una de les línies de l'art més sacrificades. Crec que només es podria comparar amb l'estudi de la música, encara que en el nostre cas no pots guardar després l'eina de treball dins una funda perquè descansi, perquè l'instrument és el teu cos.

—Vostè ha dit sempre que la formació cultural és bàsica, també.

—És fonamental per a un artista, fonamental. Música, teatre i pintura tenen molta importància per a un ballarí.

—I la disciplina?

—Bé, això ja és part del caràcter de cadascú. Primer, l'amor a allò

que es fa i, després, també, la disciplina. És essencial, sí, perquè és la batalla amb el cos, per dir-li que ha de treballar tot ell.

—Com cal compaginar la tècnica i la llibertat de cada ballarí per crear l'expressivitat que té el Ballet Nacional de Cuba?

—Com més tècnica, més facilitat d'expressivitat, perquè més domini tens del cos.

—D'on prové la riquesa expressiva i tècnica del Ballet Nacional de Cuba?

—Crec que ve també de les nostres arrels, de la nostra manera de ser, de les combinacions de races molt expressives, molt dansaires. I del nostre ambient, també, d'aquest clima càlid, de la brisa del mar.

—Vostè sempre destaca la importància de les primeres figures, sí, però sobretot la del cos de ball.

—És importantíssim. Una companyia no es compta per les primeres figures: s'enriqueix amb les primeres figures, però és el seu cos de ball.

—L'escola cubana de ballet clàssic és una de les més importants del món. Ha forjat un estil propi?

—Tots els muntatges clàssics estan basats en la coreografia original, en el que en queda en la memòria. Però hi ha grans punts que s'han oblidat, i això ja és l'aportació individual de qui fa el muntatge. I sí, sí que tenim una forma de fer muntatges d'aquests ballets. Quina és la diferència amb els altres? Doncs que els ballarins de l'escola cubana no dansen per al públic, sinó per a ells mateixos. Són conscients de trobar-se dins una història i el cos de ball la viu, també actua, representa, n'és part. A més, hi ha la forma com es mou l'artista. Usa molt la melodia com a ritme de la frase de la història. I, a més, encara, podem parlar d'un sentit sensual del seu ball, tant en l'home com en la dona.

—Enyora ballar?

—Sí, és clar. Encara que mentre veig com algú balla, tots els meus músculs ballen. Es mouen com per un reflex condicionat. I acabo cansaaada... D'allò més.

—Els clàssics continuen triomfant.

—Per alguna cosa són clàssics, no? Han estat i són les arrels, fins i tot de la dansa contemporània. Tots venim d'allà.

—I es poden adaptar a l'expressivitat contemporània?

—És clar! Però no és que s'adaptin. És una altra branca, una altra frase, un altre braç que forma part del mateix cos.

—D'on sorgeix una coreografia d'Alicia Alonso?

—D'un ideal, alguna cosa que se m'acut de cop i volta. Penso... en els nens, per exemple, com es van fent dins el ventre de la mare, com neixen... I en surt una coreografia. O en un saló. Quanta història pot tenir, un saló antic...! O sigui, que jo no marco un estil, sinó una idea. Després ja busco l'estil i la música amb què la vull expressar.

—Com es viu essent un mite per a tanta gent?

—Amb responsabilitat.

“Els ballarins de l'escola cubana no dansen per al públic, sinó per a ells mateixos. Són conscients de trobar-se dins d'una història i el cos de ball la viu, també actua, representa, n'és part.”

—Podem parlar sense paraules?

—L'ésser humà parla amb el cos sencer.

—Tornem a Cuba...

—No sap quantes ganes que en tinc...

—Què té una illa tan petita que dona artistes tan grans?

—Sort.

—I farà que s'acabi el bloqueig nord-americà?

—Jo penso que s'ha d'acabar, perquè s'han d'acabar les injustícies que hi ha al món.

—És feliç Alicia Alonso?

—Si no ho fos jo no... Per a mi, treballar, somiar i ballar és la vida, no hi ha secrets. A més a més, li diré una cosa: ja. Cap altra pregunta.

La veu ha estat suau però decidida. I el seu somriure no deixa espai per a cap apel·lació. Ella mana, és clar.

Núria Cadenas

Descomptes als subscriptors d'EL TEMPS

Truca'ns de dilluns a divendres al
93 309 70 04
PROMETEATRE

Teatre Romea

Excuses

dirigida per Pep Antón Gómez

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Muntaner

Pop Corn

versió i direcció d'Angel Alonso

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Condal

La jaula de las locas

amb 'La extraña pareja' (Paco Morán i Joan Pera)

25% de descompte de dimecres a divendres. Barcelona.

Teatre Borràs

T'estimo ets perfecte... ja et canviaré

dirigida per Esteve Ferrer

25% de descompte de dimecres a divendres. Barcelona.